

Pelkosenniemen kunta

elinkeino-ohjelmaluonnos 8.4.2025

saapuneet kommentit 22.4.2025 mennessä

**Elinkeino-ohjelman keskiössä oleva ”Hyvä olla, elää ja yrittää sukupolvelta toiselle” myötäilee kuntastrategian tavoitetta. Mitä hyvää näet tässä tavoitteessa, entä kehitettävää?**

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Lause pitää konkretisoida. Kunnan alueella ei ole 4H -yrittäjyyttä. Maaseutuyrittäjyys ja elinkeinon monipuolisuus ei näy kunnan strategioissa ja toimenpiteissä.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Kunnan alueella on tiettävästi ainakin yksi 4H-yritys ja toinen perusteilla.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Poroelinkeinoa ja ylipäänsä maataloutta on harjoitettu alueella pitkään ja sillä on iso kulttuurillinen merkitys ja pitovoima. Koemme porotalousyrittäjinä, että kunta ei tunne elinkeinoa, eikä huomioi sitä toiminnassaan, kuten kaivosteollisuutta koskevassa kannanotossa. Yleinen ilmapiiri ja arvostuksen puute vaikuttavat myös elinkeinon jatkuvuuteen. Alkutuotanto tulisi huomioida paremmin kunnan päätöksissä ja toimissa mm. kaavoituksessa. Elinkeino tarvitsee positiivista huomiota. Hyvänä asiana näemme kunnan tarjoaman maaseutusihteerin palvelun.</p> | <p>Eri elinkeinon arvostukseen on pyritty kiinnittämään huomiota ohjelma painopisteissä. Pää tavoitteen muotoilu ei kuitenkaan ota kantaa johonkin tiettyyn elinkeinon. Yhtenä painopisteenä on nimenomaan <i>Varmistetaan luonnonvara-alojen toimintaedellytykset ja jatkuvuus</i></p> <p>Maaseutuasiamiehen palvelut nähdään tarpeellisena jatkossakin.</p> |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Minusta oikein hyvä tavoite, joka kohdistuu monipuolisesti kaikkiin Pelkosenniemeläisiin iästä ja ammatista riippumatta.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Tommi Haikonen / Pyhä Safaris</p> <p>Hyvä on tukea pienyrityksiä ja sukupolvenvaihdoksia</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p> <p>Tavoite on hyvä, meillä porotaloudessa on aina ollut siirtymää seuraavalle polvelle ,tieto ja taito ja sitä pidetään tärkeänä. Edellytykset nuoremmille, elää ja yrittää ,näyttää yhä kapenevan lisääntyvän muun maankäytön takia. Uhkakuvat vähentävät halua ja uskallusta jatkaa alalla,epävarmuuden vuoksi</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

**Mitä hyvää ja kehitettävää näet seuraavissa alla olevissa elinkeinotoiminnan laajentamisen painopisteissä ja toimenpiteissä?**

## Painopiste: Ympärivuotisen ja kestävän luontomatkailun kehittäminen

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Elinkeino-ohjelmasta puuttuu kulttuurimatkailu. Vastuullisessa matkailussa tulisi huomioida, että kylissä on paljon osaamista ja vahvuuksia, jotka sellaisenaan ovat hyödynnettävissä kestävässä matkailuun, mikäli ne halutaan tunnistaa.</p> <p>Ylimääräisiä reittejä ei tulisi rakentaa, vaan hyödyntää loputonta metsäautotieverkostoa ja muita olemassa olevia reittejä ja polkuja.</p> <p>Ympäriavuotisuuden liittyvät hankkeet tulisi pohjautua aitoon paikallistietoon ja tilanteeseen, esimerkiksi erilaiset melontahankkeet eivät ole mahdollisia vesistöjen tilasta johtuen. Paikallisten tietämystä tulisi hyödyntää paremmin luontomatkailun kehittämisessä.</p> | <p>Kulttuuri- ja vastuullinen matkailu on yhtenä painopisteenä. Lisäksi yhdeksi painopisteeksi on nostettu kulttuuri- ja luovat, joiden arvo matkailulle ja asukkaidelle on sanoitettu näin:</p> <p><i>"Kulttuurin ja luovien alojen avulla voidaan myös tukea sosiaalisesti hyväksyttävää, paikallisen kulttuurin olemassa oleviin rakenteisiin ja ominaispiirteisiin perustuvia matkailupalveluita ja -ympäristöjä. Kulttuuri- ja luovien alojen yrittäjyys myös rikastuttaa paikallisyhteisöä ja se voi tarjota eri-ikäisille kuntalaisille hyvinvointia ja elämän mielekkyyttä."</i></p> <p>Pyöräilyn ohjaaminen olemassa oleviin reitistöihin ja saavutettavuuden parantaminen on mm. Itä-Lapin kuntayhtymän LAF-hankkeessa ideana. Hankkeessa reittien painopiste on laajasti Itä-Lapin alueella ja kylissä. Myös Pyhä-Luoston alueella painopiste on ollut olemassa olevien reittien parantamisessa ja saavutettavuudessa, toissijaisesti uusien reittien kehittämisessä. Selkeästi uusia kokonaisuuksia ovat alamäkireitti ja pump track.</p> <p>Ympäriavuotisen ja luontomatkailun kohdalla jo ollutta lausetta "<i>Esimerkiksi pyörämatkailusta on tullut entistä monipuolisempaa, mikä luo mahdollisuuksia yritysten palvelutarjonnan laajentamiselle ja kylien elinvoimalle</i>" on jatkettu asian selkeyttämiseksi: "<i>kun reitistöt kulkevat kylistä kyliin.</i>"</p> <p>Ja toimenpiteisiin: "<i>Pyhä-Luoston matkailualueen ulkopuolisten pyöräreittien kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevaan infraa</i>"</p> |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Ympäriavuotisen ja kestävän luontomatkailun kehittämisessä tulee huomioida muu maankäyttö ja muut elinkeinot. Luontomatkailua tulisi kehittää</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Pyöräilyn ohjaaminen olemassa oleviin reitistöihin ja saavutettavuuden parantaminen on mm. Itä-Lapin kuntayhtymän LAF-hankkeessa ideana. Hankkeessa reittien painopiste on</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>yhteistyössä muiden elinkeinojen kanssa ja huomioida olemassa olevat resurssit, jotta vältetään liialliselta rakentamiselta. Ympärivuotinen matkailu tulisi rakentaa olemassa olevien resurssien pohjalte kestävyysnäkökulmat huomioiden. Erityisen tärkeää on, että ympärivuotisen matkailun kehittämisessä huomioidaan kunnan aiemmin toteutetut hankkeet ja niiden tulokset ja aidosti ymmärretään alueen resurssit. Esimerkiksi melonnan kehittäminen vähävetisiin jokialueisiin on resurssien tuhlaamista. Kestävyyttä tukee, että pyöräily ohjataan olemassa oleville reiteille js tiestöön. Ohjelmassa ei ole huomioitu olemassa olevien infojen kunnostamista ja erityisryhmiä. Esimerkiksi toimenpiteissä tulisi olla Sokanaavan luontopolun kunnostus ja kehittäminen ainoana esteettömänä retkeilymahdollisuutena.</p> | <p>laajasti Itä-Lapin alueella ja kylissä. Myös Pyhä-Luoston alueella painopiste on ollut olemassa olevien reittien parantamisessa ja saavutettavuudessa, toissijaisesti uusien reittien kehittämisessä. Selkeästi uusia kokonaisuuksia ovat alamäkireitti ja pump track.</p> <p>Melontamatkailun edellytyksiä ja reittien kehittämistä selvitetään jo käynnissä olevassa LAF-hankkeessa (Last Arctic Frontier). Kunnassa on melontamatkailupalveluita tarjoavia yrityksiä.</p> <p>Erityisryhmien huomioiminen Pyhä-Luoston alueella edellyttää myös kolmen kunnan yhteistyötä. Kirkonkylässä parannetaan kesällä 2025 esteetöntä reittiä. Sokanaapa on Metsähallituksen ja edellyttäisi lisärahoitusta.</p> |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Tämä on ehdottomasti myös oma henkilökohtainen - ja meidän yrityksen tavoite. Teemme työtä sen eteen että pystyisimme jatkossa työllistämään ihmisiä ympäri vuoden, jolloin he voisivat myös asettua asumaan Pelkosenniemelle. Tämä olisi win-win tilanne sekä meidän yritykselle että kunnalle. Kun meillä olisi osaavaa työvoimaa ympäri vuoden auttaisi se meitä yrittäjiä oman jaksamisen kanssa sekä toisi lisää verovaroja kuntaan kun ihmiset voisivat asettua asumaan tänne. Näen myös, että emme voi jatkuvasti kasvattaa pelkästään talvimatkailua, koska se ei ole kestävää millään aspektilla. Kasvun ja vakaan toiminnan keskipisteenä pitäisi olla ympärivuotisen toiminnan kehittäminen.</p>                                                                                  | <p>Säilytetään ympärivuotiseen matkailuun panostaminen ohjelmassa.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Tommi Haikonen / Pyhä Safaris</p> <p>Todella tärkeää, yhtenä osa-alueena kyllä saisi mainita vaelluskalakannat ja vaellusyhteydet</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Lisätään vaelluskalakannat ja vaellusyhteydet.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p> <p>Otettava huomioon porotalouden harjoittaminen alueella.reittien suunnittelussa ja ajankohdissa</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Välitetään tämä näkökulma tiedoksi reittihankkeille.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

### Painopiste: Kulttuuri- ja vastuullinen matkailu nousuun

| Kommentti          | Vastine |
|--------------------|---------|
| Kairalan kyläseura |         |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Matkailijoita kiinnostaa paikallinen kulttuuri ja elämä. Kunnan tulisi huomioida tämä toimenpiteinä ohjelmassa. Kyläkulttuuri on häviämässä ja väestö ikääntynyt. Kylissä on vielä henkilöitä, joilta saataisiin kerättyä arvokasta häviää tietoa. Tämä hyödyttäisi myös matkailua ja vahvistaisi kotiseutuidentiteettiä. Tieto tulisi kerätä ja työstää matkailua varten materiaalia. Myös paikallisten kirjailijoiden materiaalin hyödyntäminen matkailurakenteissa ja kylien elinvoimassa tulisi huomioida. Kulttuuria ei tule viedä toisaalle, vaan matkailijat ohjata sinne, missä kulttuuri on aidoimmillaan. Rakennettu kulttuuriympäristö on myös resurssi vastuulliseen matkailuun.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Kulttuuri- ja vastuullinen matkailu on yhtenä painopisteenä, josta todettu mm. ” <i>Paikallisen kulttuurin olemassa oleviin rakenteisiin ja ominaispiirteisiin perustuvien matkailupalveluiden ja -tuotteiden kehittäminen. Paikallista kulttuuria ovat esimerkiksi rakennettu kulttuuriympäristö ja -maisemat, kulttuuritapahtumat, perinteiset elinkeinot, pohjoiset perinteet, ruoka ja kieli.</i>”</p> <p>Tätä on nyt jatkettu: ” <i>Paikallista kulttuurihistoriaa on jo kerätty mm. uitto- ja ruokateemoista. Tätä toimintatapaa ja saattamista matkailun käyttöön tulee jatkaa.</i>”<br/>-- toimenpiteenä: ”<i>paikallisuuden taltioinnin jatkaminen ja kulttuurihistorian tekeminen tunnetuksi matkailulle</i>”</p>                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Aito perinteinen paikalliskulttuuri ei näy ohjelman konkreettisissa toimenpiteissä. Perinnetieto on häviämässä ml. porotaloushistoria. Kunnankin tulisi satsata paikallisen kulttuuriperinnön tallentamiseen ja säilyttämiseen, joka voi tukea myös matkailua. Matkailun tulisi perustua olemassa olevaan infraan ja kulttuuriin. Matkailun palveluketjun ympäristö- ja ilmastovaikutukset tulisi aidosti tunnistaa, joka mahdollistaa vastuullisen matkailun kehittämisen. Kehittäminen tulisi olla pitkäjänteistä ja suhdannevaihtelut huomioivaa. Matkailun kasvaminen tulee olla hallittua ja suunnitelmallista ( vertaa Rovaniemen matkailu). Tärkeää olisi myös, että kunta huomioi tasapuolisesti alueen yritysten toimintaedellytykset. Esimerkiksi Pyhätunturin matkailualueella tuetaan markkinoinnissa, liikenneyhteyksien osalta ja reittien kunnossapidossa. Vastaava panostus ei näy kirkonkylällä tai kylissä, jossa yrtokset joutuvat itse vastaamaan monista asioista.</p> | <p>ks. yllä reitistöistä.</p> <p>Kulttuuri- ja vastuullinen matkailu on yhtenä painopisteenä, josta todettu mm. ” <i>Paikallisen kulttuurin olemassa oleviin rakenteisiin ja ominaispiirteisiin perustuvien matkailupalveluiden ja -tuotteiden kehittäminen. Paikallista kulttuuria ovat esimerkiksi rakennettu kulttuuriympäristö ja -maisemat, kulttuuritapahtumat, perinteiset elinkeinot, pohjoiset perinteet, ruoka ja kieli.</i>”</p> <p>Tätä on nyt jatkettu: ” <i>Paikallista kulttuurihistoriaa on jo kerätty mm. uitto- ja ruokateemoista. Tätä toimintatapaa ja saattamista matkailun käyttöön tulee jatkaa.</i>”<br/>-- toimenpiteenä: ”<i>paikallisuuden taltioinnin jatkaminen ja kulttuurihistorian tekeminen tunnetuksi matkailulle</i>”</p> <p>Kunnalla on lukuisia reittejä ja tulipaikkoja ylläpidettävänä eri puolilla kuntaa. Näiden ylläpidossa ei ole tehty painotuksia siinä, missä reitit sijaitsevat. Esim. kirkonkylässä</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                           | Kilpiaavan reittien opasteita ja sorastusta on tarkoitus parantaa kuluvana vuonna. |
| Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy<br><br>Tämä liittyy mielestäni paljon tuohon ympärivuotisen matkailun kehittämiseen eli ehdottomasti.                                                                                                                                       |                                                                                    |
| Tommi Haikonen / Pyhä Safaris<br><br>Mielestäni tärkeää mainita vaelluskalakannat ja vaellusyhteudet. Myöskin on tärkeää jatkaa panostuksia myös muiden vanhojen reitistöjen hoitoon ja parannuksiin, kävijämäärät kuitenkin kasvavat kokoajan, esimerkkinä kelkkareitit. |                                                                                    |
| Hirvasniemen paliskunta/hallitus<br><br>Säännöt selvät ja valvonta,siten ok                                                                                                                                                                                               |                                                                                    |

**Painopiste: Varmistetaan luonnonvara-alojen toimintaedellytykset ja jatkuvuus**

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Elinvoimaohjelman taustoituksessa on huomioitu heikosti maaseutuelinkeinot, kuten nurmenviljely ja porotalous. Ohjelmassa tulisi kartoittaa maatalousyrittäjien todellinen tilanne, kartoittaa tuottajat ja miettiä toimenpiteet näiden kautta. Pelkosenniellä on erityisen viljavat ja laajat peltoalat, joissa on potentiaalia viljelyyn, mutta viljelyosaaminen on lähes hävinnyt. Samoin koneet ja laitteet ovat myyty pois. Elintarviketalon kuulostaa suureelliselta. Kunta voisi tukea, että viljavat ja keskeisimmät peltoalueet pysyvät avoimina ja käyttökelpoisina.</p> | <p>Tämän painopisteen tarkoituksena on nimenomaan varmistaa luonnonvara-alojen toimintaedellytykset ja jatkuvuus.</p> <p>Taustoitusta on avattu mm. bio- ja kiertotalouden kohdalla. Lisäksi taustoituksessa monet asiat ovat yleisiä eivätkä kohdistu tietylle toimialalle. Nurmenviljely ja porotalous on mainittu taustoituksessa. Maatalousyrittäjille on tarjottu mahdollisuus tuoda tarpeita esiin kesän 2024 yrityskyselyssä ja alkutuottajien illassa alkuvuonna 2025. Iltaan osallistui kahdeksan alkutuottajaa. Elinkeino-ohjelman valmistelussa on ollut aktiivisesti mukana maaseutuasiamies.</p> <p>Elintarviketalon tarve on noussut alkutuottajien edustajilta, mutta investointipäätös edellyttää tarkempaa suunnittelua ja tarpeen kartoitusta.</p> |
| Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kaavoituksessa pitää ottaa huomioon jo varhaisessa vaiheessa poroelinkeinon näkökulmat. Positiivisella suhtautumisella myös nuorisoa innostetaan mukaan luonnonvara-alalle, joka tukee elinkeinon jatkuvuutta. Metsätalousala työllistää ja voisi luoda alueelle yrittäjyyttä esim. bioenergian talteenottoon ja nuorten metsien hoitoon. Luonnonvara-alan potentiaali tulisi tunnistaa kokonaisuudessaan sekä tukea pieniä monialaisia yrittäjiä, joilla yhtenä osa-alueena on luonnonvara-ala. Esimerkiksi luonnonvara-alasta kiinnostuneita henkilöitä tulisi pystyä tukemaan ja ohjaamaan yrittäjyyden polulle.</p> <p>Konkreettiseen toimenpiteeseen tulisi lisätä alkutuotannon arvostuksen nostaminen edellä mainittujen seikkojen lisäksi.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Paliskunnat ovat niiden alueille kohdistuvissa kaavahankkeissa osallisia.</p> <p>Nuorten yrittäjyys (esim. 4H-yrittäjyydellä käynnistyvä yrittäjyys) voi ulottua myös luonnonvara-alalle.</p> <p>Konkreettisena toimenpiteenä on <i>"Alkutuottajien ja lähituotteiden arvostus ja toimitusketjujen tukeminen"</i></p> |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>On tärkeää että kunnassa on monipuolista yrittäjyyttä ja perinteiset elinkeinot pitäisi yrittää säilyttää. Siksi koen että kaikkien alojen tukeminen tietyissä raameissa on tärkeää. En osaa sanoa miten kunta pystyy varmistamaan vaikkapa maa- tai metsätalouden jatkuvuuden kun siihen vaikuttavat niin monet eri asiat valtakunnallisella tasolla. Ohjelmasuunnitelmassa mainittu ilmastomuutos vaikuttaa myös omalta osaltaan mm. porotalouteen. Mutta summa summarum, kannatan sitä että kunta tukee näitä aloja siltä osin kuin se on vain mahdollista.</p> <p>Ps. Nyt kun luin suunnitelmaa tarkemmin huomasin kohdan konkreettisista toimenpiteistä. Ehdottomasti samaa mieltä ja kuulostaa järkevältä. Monet matkailualan yritykset ja ravintolat hyödyntävät paikallisia raaka-aineita siltä osin kuin niitä on saatavilla ja elintarviketalo varmasti parantaisi niiden saatavuutta. Lisäksi haluan nostaa esille myös miten upeasti lähiruokaa ja muutenkin laadukkaita raaka-aineita käytetään kouluruuassa (vaikka sitten olisikin maan kalleinta). Toivon todella että tätä linjaa jatketaan, sillä ehkä ne ketkä hintaa kritisoivat eivät ole ottaneet huomioon että käyttämällä paikallisia raaka-aineita- ja palveluita, osa kustannuksista tulee takaisin verovaroina. Lisäksi tämä on nimenomaan lähituotteiden ja palveluiden ja paikallisten yrittäjien arvostamista ja osa positiivista brändimielikuvaa Pelkosenniemestä.</p> | <p>Nämä näkökulmat ja painopisteet säilytetään ohjelmassa.</p>                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Tommi Haikonen / Pyhä Safaris</p> <p>Esimerkiksi elintarvikkeiden käsittely- ja jalostustilat olisi tärkeät</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Tämä on pyritty huomioimaan mm.: ”<i>Porotalouden harjoittaminen on</i></p>                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                          |                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Porotalous alueella on merkittävä työllistäjä, myös välillisesti, ei liikaa muuta maankäyttöteollisuutta laidunalueille. | <i>riippuvaista rauhallisista ja yhtenäisistä rakentamattomista laidunalueista, johon kunnan kaavoituksella voi olla merkittävä vaikutus."</i> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Painopiste: Palvelut ja vähittäiskauppa turvaamassa arkea ja matkailua

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Elinvoimaohjelmassa tulisi tunnistaa aloja, joilla on erityinen merkitys kylissä asumiselle, kuten parturi-kampaamot, aurauspalvelut jne. Ohjelman pohjana käytetyssä kyselyssä on vain pieni osa alueen yrityksiä ja moni ei ole yrittäjäyhdistyksen jäseniä, joten taustoitusta jää vajavaiseksi. Ohjelmassa tulisi huomioida asumisen kannalta tärkeät palveluyritykset paremmin! Tärkeä on myös huomioida, että 90 -luvulla perustettiin paljon palveluyrityksiä, joiden yrittäjät ovat piian eläköitymässä. Peruspalveluilla on myös vaikutusta turvallisuuteen.</p>                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Juuri näiden kuntalaisille olennaisten palveluiden tunnistamiseen on tällä painopisteellä pyritty. Koska kyse on yksittäisistä yrityksistä, mitään tiettyä toimialaa ei ole nostettu ohjelmassa esiin.</p> <p>Ohjelman pohjana on käytetty mm. yrityksille suunnattua kyselyä. Kysely lähetettiin laajasti eri yrityksille ja siihen pyydettiin vastauksia myös mm. verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta. Yrityksille suunnattu kysely oli kunnan, ei yrittäjäjärjestön tekemä. Vastauksien perusteella kaikki vastaajat eivät ole yrittäjäyhdistyksen jäseniä.</p>                                                                  |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Kunnan tehtävä ei ole tukea matkailun palveluita ja vähittäiskauppaa, vaan kuntalaisten palveluita ja vähittäiskauppaa. Kunnan tulisi keskittyä niihin palveluihin, joilla on meritusta asukkaiden elämisen edellytyksiin. Tämä luo pohjan myös yrittäjyydelle ja heijastuu myös matkailuun. Elinkeino-ohjelmassa ei ole huomioitu väestön luomaa palvelutarvetta esimerkiksi väestön ikääntyminen luo tarvetta erilaisille sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille, varsinkin nyt, kun palvelut ovat supistuneet. Tilitoimisto -palvelut ovat paikkakunnasta riippumattomia, mutta esimerkiksi parturi-kampaamo, apteekkipalvelut ja huoltoasemat ovat niin paikallisille asukkaille, että yritystoimintaa harjoittaville, erityisen tärkeitä.</p> | <p>Tukemalla paikallisia yrittäjiä voidaan tukea paikallisten palveluiden säilymistä ja kehittymistä. Juuri näiden kuntalaisille olennaisten palveluiden tunnistamiseen on tällä painopisteellä pyritty. Koska kyse on yksittäisistä yrityksistä, mitään tiettyä toimialaa ei ole nostettu ohjelmassa esiin. Huomioiden kunnan asukasmäärä, kunnassa on matkailuyritysten kautta huomattavasti enemmän palveluita kuin monissa muissa pienissä kunnissa. Matkailupalvelut hyödyttävät myös kuntalaisia ja monet palvelut ovat avoimesti saatavilla. Matkailualueen yritysten ja kylien yritysten välillä on myös keskinäistä yhteistyötä.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Tilitoimistopalvelut on mainittu esimerkkinä toimialasta, jota kunnan alueella ei ole, mutta voisi paikkariippumattomuuden vuoksi hyvin sijoittua jatkossa kunnan alueelle. Vaikka alueella sijaitseva asiakaskunta ei riittäisi kannattavaan yritystoimintaan, juuri paikkariippumattomuus voisi auttaa tällaisten yritysten sijoittumista alueelle.</p> <p>Hoiva-ala esimerkkinä on lisätty.</p> |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Juuri eilen törmäsimme Tiaslaavulla Kemijärveltä kotoisin olevaan henkilöön, joka on viettänyt paljon aikaa sekä töiden että vapaa-ajan merkeissä Pyhätunturilla. Hän kehui vuolaasti sitä miten mahtavaa 10 viime vuoden aikana tapahtunut kehitys on näin kuluttajan näkökulmasta. Mielestäni silloin kun kasvu pysyy hallittuna, palveluista hyötyvät matkailijoiden osalta hyvin paljon myös paikalliset. Matkailun kehittämiseksi palvelut ja vähittäiskauppa ovat tietenkin erittäin tärkeitä.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p> <p>Vähintään minimipalvelut turvattava</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

**Painopiste: Nostetaan kulttuuri- ja luovat alat esiin elinkeinojen paikallislähtöisessä kehittämisessä**

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                          | Vastine                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Kylien elinvoiman lisäämisessä voisi kyläkohtaisesti huomioida paikalliset kirjailijat, kuvataiteilijat jne.</p>                                                                                                      | <p>Varteenotettava esitys, jota voidaan viedä tämän painopisteen alla eteenpäin.</p> |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>"Tunne historiasi, jotta voit rakentaa tulevaisuutta".</p>                                                                                                      |                                                                                      |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Tähän en osaa sen kummemmin kommentoida kuin että tapahtumat ovat isossa roolissa etenkin sesonkien ulkopuolisina ajanjaksoina ja niitä kehittämällä ja uusien tapahtumien avulla Pelkosenniemi pystyy</p> |                                                                                      |

|                                                                           |  |
|---------------------------------------------------------------------------|--|
| houkuttelemaan alueelle palveluiden käyttäjiä sekä erilaisia kohderyhmiä. |  |
| Hirvasniemen paliskunta/hallitus                                          |  |
| Kannatettavaa                                                             |  |

### **Painopiste: Toimitilat ja tontit teollisuuden, infran ja vihreän siirtymän kehittämiseksi**

| <b>Kommentti</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Vastine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Kylissä on paljon peltopotentiaalia, joka on osa huoltovarmuutta ja hyödynnettävissä vihreään siirtymään. Tämän edistäminen vaatii konkreettisia ja käytännöllisiä toimenpiteitä</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Varteenotettava esitys, jota voidaan viedä tämän painopisteen alla eteenpäin. Liittyy myös kylien turvallisuus- ja valmiussuunnitelmiin</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Uusiutuvan energian ja kiertotalouden sijoittumismahdollisuuksien luominen matkailualueelle on hyvä toimenpide. Näin energia tuotetaan lähellä käyttäjiä, eikä rikota lisää rakentamattomia alueita. Lapin aurinkovoimaselvityksessä tunnistettujen aurinkovoimapotentialisten alueiden aktiivinen edistäminen</p> <p>Kannattaako kunnan panostaa aurinkovoimapotentialiin, koska ei ole varmuutta niiden kannattavuudesta. Myös näiden sijoittamisessa ja edistämässä kannattaa rakentaminen ohjata lähelle sähkön käyttäjiä ja erityisesti sellaisille alueille, jotka eivät häiritse muita elinkeinoja. Kehittämisessä tulisi huomioida kokonaisvaikutukset ja ottaa eri elinkeinot tasapuolisesti huomioon. Saavutettavuudessa tulisi huomioida myös muut kuin Pyhätunturin alue. Esimerkiksi elintarvikelogistiikka on haastavaa ilman toimivia kuljetusketjuja. Samoin matkailun kehittäminen kylätasolle.</p> <p>Ohjelmassa tuodaan esille kaavoitustarve. Tässä kohtaa olisi pohdittava, mikä on todellinen tarve ja vaatiiko toimitilojen rakentaminen valmista kaavaa, vai voidaanko asiaa edistää kysynnän mukaan. uudisrakentaminen kannattaa keskittää jo rakennetuille alueille.</p> <p>Infran osalta tiestön kunto on heikko, jolla on vaikutuksia saavutettavuuteen mm. talvikunnossapito. Tämä edellyttää kunnalta aktiivista edunvalvontaa. Samoin tulisi huomioida, että kunnassa on paljon pendelöijiiä eli</p> | <p>Aurinkovoimaan panostaminen edellyttää yksityistä investoijaa.</p> <p>Pyhätunturin alueella yleiskaavan päivitys on tarpeen, sillä alueella ei ole riittävästi matkailua tukevia varastointi- ja teollisuusalueita tai muuta yhdyskuntarakennetta tukevaa aluetta. Kirjauksella ei varsinaisesti tavoitella uusien rakentamattomien alueiden kaavoittamista vaan matkailualueen maankäytön tehostamista ja uudelleen ohjausta. Yhtenä keskeisenä tarpeena on myös kestävä kehityksen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen huomiointi.</p> <p>Infran osalta edunvalvontaan on tehty työtä ja asia on edelleen kirjattu toimenpiteeksi.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <p>henkilöitä , jotka kulkevat muualla töissä. Hyvä tiestö tukee heidän pitovoimaa kunnassa. Kirkonkylän asuntopoliitikkaa tulee tukea.</p> <p>Ennenkuin kaavoitetaan lisää, pitäisi jo kaavoitettujen alueiden rakennusaste saada korkeammaksi etenkin Pyhätunturilla.</p>                                                                                                                                                                                                                                       |                     |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Kyllä asia on varmasti näin niinkuin suunnitelmassa on mainittu. Uusiutuvasta energiasta sen verran että itse en henkilökohtaisesti kannata tuulivoimaa muualla kuin kaupunkien välittömään läheisyyteen ja vesivoimalla saatiin myös paljon tuhoa aikaiseksi suuriin jokiin. Toivon että ennen uusiutuvan energian investointeja kartoitetaan tarkasti hyödyt ja haitat alueelle. Aurinkovoimasta minulla ei ole juurikaan tietoa joten sitä en pysty kommentoimaan.</p> |                     |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p> <p>Ei liikaa teollisuutta ainakaan erämaisille alueille</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Huomioidaan.</p> |

**Miten muokkaisit ohjelma tavoitteita, että ne palvelisivat paremmin elinkeinotoiminnan kehittämistä ja yritysten sijoittumista Pelkosenniemenle?**

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Ohjelmassa tulee huomioida paremmin monipuolinen elinkeinorakenne ja tasapuolisesti katsoa läpi eri toimialat.</p> <p>Kylien resurssit ja yrityspotentiaali tulisi huomioida. Kunta tukee vahvasti matkailualueen markkinointia ja ylläpitää siellä rakenteita.</p> <p>Kylämatkailun toimintaedellytyksiä kunta ei tue millään tavoin. Mm. liikenneyhteydet ovat heikot ja markkinointi tulee tehdä yrityksen omin varoin, joten yritykset eivät ole tasa-arvoisessa asemassa.</p> | <p>Juuri elinkeinorakenteen monipuolisuuden huomioiminen ja elinkeinujen laajentamiseen on pyritty kiinnittämään huomiota, riippumatta siitä, montako yritystä kullakin alalla on tai paljonko niiden liikevaihto on.</p> <p>Kunta tukee matkailualueen rakenteita siltä osin, kun esimerkiksi katujen ylläpito sille kuuluu. Matkailualueella ja muualla kunnassa on runsaasti yksityisteitä, joihin kunta voi myöntää avustusta.</p> <p>Matkailualueen markkinointia tekee pitkälti Visit Pyhä-Luosto ry, jonka toimintaa kolme kuntaa tukee osaltaan. Kuntien osuudet ovat olleet suhteellisen pienet. Käynnissä on VT5 varren yritysryhmähankkeen suunnittelu, jolla on tarkoitus kartoittaa mahdollisuuksia yritysten yhteiseen kehittämiseen ml. markkinointi.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Tavoitteissa tulisi huomioida koko kunta ja vähentää matkailukeskuspainotusta. Tiedolla johtamisen pitkän aikavälin kehittämiseksi pohjana käytettävän datan laatu tulee varmistaa. Esimerkiksi nyt tausta-aineisto kunnna osalta on suppea ja osin vanhaa. Ohjelmassa on lueteltu useita strategioita, mutta ei tarkemmin kerrota miten ne näkyvät ohjelmassa.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>esim. tausta-aineisto on kerätty alkuvuonna 2025 tilastokeskuksen ja kauppakamarin aineistoista, jotka päivittyvät omaa tahtiaan. Lukuja on myös päivitetty tuoreimpien tietojen osalta.</p> |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>En tiedä liittyvätkö nämä asiat varsinaisesti tähän elinkeino-ohjelmaan, mutta tuon tässä nyt ajatuksiani esille. Vaalien alla seurasin ehdokkaiden keskustelua ja toisten syyttelyä eri aiheista. Toivoisin että tällainen käytös voitaisiin lopettaa ja yhdessä katsoa missä olemme nyt ja mitä kaikkea voimme yhdessä saavuttaa. Kaikilta osapuolilta vaaditaan kompromisseihin pystyvää ajattelua ja näkemyksen laajentamista oman boksin ulkopuolelle.</p> <p>Tässä kuitenkin muutama fakta mitä tarvitaan mikäli Pelkosenniemi haluaa houkutella paikkakunnalle lisää asukkaita ja yrittäjiä:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hyvät päiväkot-, varhaiskasvatus- ja koulupalvelut sekä nuorten vapaa-ajan toiminta. Näin äitinä ja yrittäjänä olen todella tyytyväinen siihen, miten asiat on järjestetty tällä hetkellä. Aivan mieletön kilpailuvaltti on se, että esimerkiksi koulussa on tarpeeksi aikuisia lapsimäärään nähden ja kaikki saavat apua, ongelmakohtat tunnistetaan nopeasti ja niihin pystytään puuttumaan ketterästi. Haluan kiittää kaikkia ketkä ovat rakentaneet tällaiset puitteet. Myös se, että lapsille on järjestetty ilmaista kerhotoimintaa koulun jälkeen ja vielä mahdollisuus tulla kerhosta itsenäisesti bussilla kotiin on todella iso plussa näin yrittäjän näkökulmasta katsottuna! Toivon siis että näiden asioiden kehittämistä ja mahdollistamista jatketaan tulevaisuudessakin eikä niistä leikata.</li> <li>- Asunnot. Kaikki jo tietävätkin että asuntotilanne on haastava Pelkosenniemen kunnan alueella. Ilman asuntoja emme saa lisää asukkaita (työntekijöitä) tai yrittäjiä. Käsittääkseni asian eteen tehdäänkin jo toimenpiteitä ja hyvä niin :)</li> <li>- Yritysneuvontaa ja apua hanketukien hakemiseen erityisesti pienyrityksille yrityksen perustamisen alkuvaiheessa. [yrityksen liiketoimintaan liittyvää asiaa] Mikäli tähän asiaan olisi mahdollista saada lisää resursseja, se näkyisi varmasti myös yritysten kasvuna ja määrän lisääntymisenä jollakin aikavälillä. Tarvitaan konkreettista yrityksiin jalkautumista, tiedottamista mahdollisuuksista ja toimenpiteissä tukemista. Tietenkin yrittäjällä on kuitenkin loppuviimein vastuu omasta</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                    |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>liiketoiminnastaan eikä mitään yritystä saada pystyyn/ kehittymään ellei itse yrittäjä ole valmis näkemään vaivaa asian eteen, mutta joskus pieni rohkaisu/ tuuppaus ulkopuolelta voi olla ratkaiseva asia.</p> |  |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p> <p>Kunnan tulee tukea mahdollisimman paljon, ainakin infran järjestämisessä yrittäjiksi aikoville</p>                                                                      |  |

## Mitä muuta haluat tuoda esiin ohjelmaluonnokseen liittyen?

| Kommentti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Vastine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Kairalan kyläseura</p> <p>Kysely on vaikeasti ymmärrettävä.</p> <p>Ammatillista koulutusta ei pidä haikailla kuntaan, koska opiskelijamäärät eivät ole riittäviä ja opetukseen ei riitä osaavaa henkilökuntaa.</p> <p>Matkailun osalta tulisi tehdä kokonaisvaltainen ilmastaselvitys ja tunnistaa sen ympäristövaikutukset.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Ammatillisen koulutuksen haasteet on tiedostettu, mutta nykyään on käytössä etänä ja työpaikoilla oppimiseen perustuvia vaihtoehtoja, joita voidaan soveltaa myös pienemmillä opiskelijamäärillä.</p> <p>Matkailun ilmastaselvitys voi olla haasteellinen eikä suoraan elinkeino-ohjelmaan sisältyvä. Kuitenkin käynnissä olevissa hankkeissa tätä voidaan tarkastella.</p> |
| <p>Annika Kostamo ja Hanne Suokanerva / alkutuottajat, Pelkosenniemen kunta</p> <p>Ohjelmassa keskitytään siihen, että alueelle saadaan uusia yrittäjiä, mutta ei huomioida, miten pidetään nykyiset. Ohjelman taustoitus perustuu yrittäjäyhdistyksen jäsenille tehtyyn kyselyyn, jonka vastaajamäärä on vaatimaton ja jättää ulkopuolelle huomattavan osan alueen yrittäjistä. Toimintaympäristö on suppeasti kuvattu ja ylätasoinen. Esimerkiksi bioenergiapotentiaalia tai alkutuotantoa ei ole taustoitettu. Ohjelma on hyvin yksipuolisesti Pyhätunturin matkailuun painottuva, joka ei tue elävää ja kehittyvää kuntaa. Strategisista tavoitteista alkutuotanto on jätetty kokonaan pois. Kaiken kaikkiaan ohjelma on yleistasoinen.</p> <p>Kuntastrategiasta johdetut tavoitteet, keinot ja konkreettiset toimenpiteet eivät loogisesti tue toisiaan ja konkreettiset toimenpiteet ovat eritasoisia ja suppeita. Toimenpiteissä ei ole myöskään huomioitu kaikkia painopisteitä. Esimerkiksi kulttuurillinen ja vastuullinen matkailu nousuun ei näy kuntastrategiasta johdetuissa toimenpiteissä.</p> <p>Ohjelmaa tulisi selkeyttää. Erityisesti kappale 5. Elinkeino-ohjelman painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet jäi hieman epäselväksi. Miten kuntastrategiasta johdetut toimenpiteet, elinkeino-toiminnan laajentamisen painopisteet ja toimenpiteet sekä elinkeino-ohjelman yleinen tavoite liittyvät toisiinsa??</p> | <p>Kyselyä ei ole tehty vain yrittäjäyhdistyksen jäsenille.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>Anu Lampinen / Lucky Ranch Oy</p> <p>Kaikenkaikkiaan vaikuttaa hyvältä :) ei tule mieleen muuta kommentoitavaa. Kiitos tästä kyselystä!</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>Hirvasniemen paliskunta/hallitus</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Lähiruoan tuottaminen kuntiin porotaloudesta on maatilojen vähentymisien myötä korostunut, lisäksi liitännäisiin kuuluu matkailun ohjelmapalveluita yrityksille suoraan tai välillisesti. Kemijärvellä toimii kahden paliskunnan omistama teurastamo jonka yhteydessä on poromiesten käytössä oleva leikkaamo ja pakkaamo ,joka mahdollistaa poronlihan jatkojalostuksen alueen tarpeisiin.</p> | <p>Kiitos porotalouden taustoituksesta, esiintuotuja asioita on suoraan lisätty ohjelman taustoitusosaan ja painopisteisiin.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **Muut kommentit:**

### **yrittäjä1:**

”Kunnan yritysten etusijalle laittaminen kunnan hankinnoissa. Yhteistyö yritysten kanssa tärkeää ja tiedon jakaminen. ”

**vastine:** Kunta ei suoraan voi hankintalain mukaan tukea kunnassa olevia yrityksiä, mutta voi painottaa hankinnoissa esim. lähiruokaa ja varmistaa, että kunnassa toimivilla yrityksillä on tieto kilpailutuksista. Kunnan tulee varmistaa, että pk-yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin.

### **yrittäjä 2:**

”hyvätkään tuo paperi näyttää.

Strategisiin tavoitteisiin (alatavoitteisiin) voisi lisätä, että kunta haluaa varmistaa, että esim. kiinteistövero on kilpailukykyinen muihin kuntiin nähden ja erityisesti liittyen matkailuliiketoimintaan.

Tämä tarkoittaa, esim. että erityisesti majoitusrakennusten osalta tehdään lain puitteissa huojennuksia/tulkintaa alemmalle verokäytännölle. olisi näkyvä ja konkreettinen vastaantulo matkailuun investoiville yrityksille.”

### **vastine:**

Kunta pyrkii pitämään osaltaan Pyhän alueen houkuttelevana investointi- ja matkailukohteena ylläpitämällä katuja ja yleisiä alueita kerätyillä kiinteistöveroilla. Matkailuliiketoimintaa sovellettava yleisen kiinteistövero% vaihteluväli saa lain mukaan olla 0,93-2,00%, Pelkosenniemenällä tämä on 1,4%.

## **Visit Pyhä-Luosto:**

On hyvä, että ohjelmaluonnos tunnistaa matkailun kunnan keskeisenä elinkeinona. Erityisen tärkeää on, että ohjelmassa korostetaan ympärivuotisen, kestävän ja vastuullisen matkailun kehittämistä, mikä tukee alueen vetovoimaa sekä elinvoimaa laajemmin. Samalla on tärkeää, että muiden elinkeinojen kehittäminen pysyy mukana, jotta alueen elinkeinorakenne säilyy tasapainoisena.

Ohjelmaluonnoksessa ei nosteta esiin tuulivoimaa, mikä on sinällään uusiutuvan energian muotona kannatettavaa ja mm. Lapin liiton aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä on tähän liittyvää ”varautumista”. Toivomme, että ohjelmaan kirjataan tarkemmin tuulivoiman maankäytön linjaukset matkailun näkökulmasta ja varmistetaan jatkossakin matkailutoimijoiden osallistuminen

maankäytön suunnitteluun. Tuulivoimaloiden sijoittamista matkailukeskittymien läheisyyteen tulee välttää, jotta maisemallinen vetovoima ja asiakaskokemus eivät vaarannu.

Vastine:

Tuulivoima on lisätty niin, että se huomio sekä matkailun että porotalouden. ”Niin ikään tuulivoiman sijoittumisessa kuntaan huomioidaan, ettei se aiheuta kohtuutonta haittaa muille elinkeinoille, kuten porotaloudelle ja matkailulle.”

### **Oraniemen paliskunta:**

Pelkosenniemen kunta pyytää lausuntoa elinkeino-ohjelmaan, jonka tavoitteena on kuvata Pelkosenniemen kunnan elinkeinopoliittiset painopisteet, tavoitteet kunnan elinkeinojen kehittämiselle ja käytännön toimenpiteet.

Pelkosenniemen alueella toimii useampia paliskuntia ja niissä useampia koko- ja osa-aikaisia poronhoitajia. Tämä lausunto koskee Oraniemen paliskuntaa. Poroelinkeino on harjoitettu alueella pitkään ja sillä on myös kulttuurillista merkitystä sekä merkitystä alueen matkailun vetovoimaan.

Oraniemen paliskunnan alue rajoittuu Pelkosenniemen alueella Kitisen Itäpuolisella ja Kemijoen pohjoispuoliselle alueelle. Kylistä Kairalan itäpuoli, Luiro, Perälä, Aapajärvi, ja Härkäjoki kuuluvat paliskunnan alueeseen. Syys- ja talvilaitumena tärkeä alue on itäinen tunturialue mm. Matalainen-Ukonvaara-Pelleinvaara-Nivatunturi- Vasatunturinniekkä. Tärkeitä syyserotusaitoja ovat Kuisvaara ja Matero, ja lisäksi Savukosken tien varressa sijaitsevat Perälän ja Palomaan sekä Luiron yksityisaidat. Kesälaitumina tärkeitä ovat laajat suoalueet mm. Kairanaapa, Sakkala-aapa sekä Lämsänaapa.

Poroelinkeino perustuu alueella talviruokintaan, jolla korvataan heikentyneiden talvilaitumien kantokyky. Huomattava osa talvirehuista tehdään paikallisista pelloista, mikä elävöittää kylien maisemaa. Oraniemen teurasvasatuotto on ollut kohtuullisen korkeaa ja lihantuotanto tuo alueelle omavaraisuutta ja vahvistaa huoltovarmuutta.

Pelkosenniemen elinkeino-ohjelmasta ilmenee, että maa-, metsä- ja kalatalous yrittäjyyttä on 8 % koko kunnan yrityskannasta. Ohjelmasta ei ilmene, sisältääkö luvut myös porotalouden. Huomioitavaa on, että kaikilla porotalouden harjoittajilla ei ole välttämättä y-tunnusta tai toimialaksi on kirjattu muu monivuotinen kasvien viljely.

Ohjelmassa kerrotaan Suomen yrittäjien kuntabarometri-kyselystä, jonka pohjalta on tehty johtopäätökset elinkeino- ja työvoimarakenteen nykytilasta ja kehitysnäkymistä. Vain harva porotalousyrittäjä on yrittäjäyhdistyksen jäsen, joten tausta-aineisto ei välttämättä anna kuvaa porotalouden kehittämistarpeista.

Toimintaympäristön kehittämisnäkymissä ei ole huomioitu poronhoitoa ja sen toimintaedellytyksiä. Porotalous tulisi huomioida kaavoituksessa ja etenkin aurinko- ja tuulivoimakaavoitusprosesseissa. Lisääntynyt maankäyttö, kuten rakentaminen ennalta rakentamattomalle alueelle, erilaiset reitit ja tiestöt sekä niiden vaikutus elinkeinon harjoittamiseen, tulisi tunnistaa ja huomioida. Vesivoimatuotanto ja siihen tulevat muutokset aiheuttavat myös vaikutuksia luontoriippuvaisen elinkeinon harjoittamiselle.

Porotaloutta ei ole mainittu laisinkaan Bio- ja kiertotalous, uusiutuva energia kappaleessa. Kappaleessa puhutaan elintarvike- ja luonnontuotteiden jalostusasteen nostosta, lähiruokatuotannon lisäämisestä, lähiruoka-matkailuketjun kehittämisestä ja logistiikasta, mutta asiaa ei ole taustoitettu ja strategia jää ylätasolle.

Kunnan strategiset tavoitteet elinkeinojen kehittämiseksi kohdassa alkutuotantoa ei tunnusteta turvattavaksi elinkeinoksi, vaikka ohjelmassa tuodaan esille lähiruokatuotannon lisääminen, lähiruoka matkailuketjujen kehittäminen ja elintarvikelogistiikka. Porotaloudella on myös merkitystä työpaikkavaraisuuteen ja kunnan pitovoimaan.

Elinkeino-ohjelman painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet taulukossa porotalouselinkeinoa ei ole huomioitu lainkaan. Se mitä kunta voi näkyvimmin tehdä porotalouden hyväksi, on poronhoidon huomioiminen kaikessa kaavoituksessa ja reitistöjen suunnittelussa. Lisäksi on tärkeä taata myös jatkossa maaseudun yrityspalvelut.

Elinkeinotoiminnan laajentamisen painopisteet ja toimenpiteet kohdassa luonnonvara-ala on huomioitu. Kirjatut nostot; elintarviketalo, jalostusasteen nostaminen ja nurmiviljely jäävät irrallisiksi nostoiksi ilman taustoitusta ja tarkempaa elinkeinon harjoittajien kuulemista. Ohjelmassa todetaan elinkeinon olevan tärkeä, mutta samassa yhteydessä todetaan elinkeinon olevan murroksessa johtuen ilmastonmuutoksesta ja vähäisistä sukupolvenvaihdoksista. Tähän taustoitukseen nähten esitetyt toimenpiteet ovat irrallisia ja riittämättömiä.

Oraniemen paliskunta lausuu, että Pelkosenniemen elinkeino-ohjelmassa tulisi tunnistaa ja taustoittaa alueella harjoitettava porotalouselinkeino, huomioida sen merkitys huoltovarmuudelle, pitovoimalle ja työllisyydelle sekä matkailulliselle vetovoimalle. Ohjelman laatimisen yhteydessä tulisi kuulla elinkeinon harjoittajia ja rakentaa toimenpiteet taustatietoihin pohjautuen. Olennaista on myös tunnistaa, että porotalouselinkeinon harjoittaminen on riippuvaista rauhallisista ja yhtenäisistä rakentamattomista laidunalueista, johon kunnan kaavoitusmonopolilla ja poikkeuslupien myönteisellä, voi olla merkittävä vaikutus.

**Vastine:** kiitos porotalouden taustoituksesta, lausunnossa esiintuotuja asioita on suoraan lisätty ohjelman taustoitukseen ja painopisteisiin. Tilastokeskuksen TOL-luokituksessa poronhoito sisältyy kotieläntalouteen ja sen ylätoimialaluokkaan Maatalous, metsätalous ja kalatalous. On totta, että poroelinkeinoa harjoitetaan laajemminkin. Toisaalta paliskuntien rajat ovat kuntarajat ylittäviä. Vastaavasti muitakin elinkeinoja harjoitetaan laajemmin ja kunnassa on myös monialayrittäjiä. Tilastokeskuksen toimialaluokitus ei siis anna täysin tarkkaa kuvaa kaikista elinkeinoista, mutta toimii suuntaa-antavana ja pitkän aikavälin seuraamiseen mahdollistavana tilastona.